

Finančná zodpovednosť spotrebiteľov I.

OBSAH

1. Finančná zodpovednosť, čo dokáže finančne zodpovedný človek
2. Pranie špinavých peňazí, korupcia
3. 10 základných práv spotrebiteľov v Európskej únii
4. Otázky a úlohy

1. Finančná zodpovednosť, finančne zodpovedný človek

- Každý robíme finančné rozhodnutia (nákup potravín a iných vecí potrebných v domácnosti, auto, dom,...)
- **Finančná zodpovednosť** - je prijímanie takých rozhodnutí, ktoré prinášajú aspoň pocit istoty

Čo dokáže finančne zodpovedný človek?

- zostaviť a dodržiavať **osobný a rodinný rozpočet**
- zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority
- **zhodnotiť dôsledky svojich finančných rozhodnutí**
- stanoviť kroky na dosiahnutie krátko-, stredno- a dlhodobých cieľov
- zhodnotiť riziká úniku osobných informácií (heslá, č. kreditky, ...), jeho dôsledky a prijať kroky na zamedzenie úniku
- pokryť finančné straty pri náhodných udalostiach (zodpovednosť voči iným, zníženie pracovnej schopnosti)

2. Čo znamená pranie špinavých peňazí? Čo je korupcia?

- **pranie špinavých peňazí** - legálne a nelegálne podnikateľské aktivity
- **korupcia** - trestné činy - podplácanie, úplatok dať alebo prijať, zneužívanie právomoci verejného činiteľa, neoznámenie korupcie, zasahovanie do nezávislosti súdu) a podvodu
- **postup oznámenia korupcie** trestné oznámenie na Policajný zbor, prokuratúru, Právnu protikorupčnú poradňu, do médií
- <http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/pkmanual.pdf>

3. Desať základných práv spotrebiteľov v Európskej únii

- 20. júla 2004 vydala Európska Komisia – Generálne riaditeľstvo zdravia a ochrany spotrebiteľa 10 základných princípov ako právo Európskej únie chráni spotrebiteľa
- 1. Kúpte si čo chcete, kde chcete (tovar cez internet, poštou alebo telefónom, bez platenia cla a dane v rámci krajín EÚ)
- 2. Ak to nefunguje, vráťte to späť (**Záruka** na spotrebný tovar je najmenej **24 mesiacov**, ak predajca nestanoví dlhšiu lehotu. Na potraviny, na ktorých nie je uvedený dátum spotreby, je to najmenej 8 dní, na krmivá 3 týždne a živé zvieratá 6 týždňov. Záručná doba **sa vzťahuje** aj na výrobky predávané vo **výpredajoch, či so zľavou**. Ak je však poskytnutá zľava kvôli určitej vade tovaru, túto vadu potom nie je možné reklamovať).

- **3. Vysoké štandardy bezpečnosti pre potraviny a iné spotrebiteľské tovary** (EÚ zákony pre bezpečné potraviny v rámci EÚ a dovážané do EÚ)
- **4. Poznajte to, čo jete** (informácie na obale - sladidlá, konzervanty, alergény, GM - označenie pre geneticky modifikované potraviny... EÚ zákony garantujú napr. označenie Prosciutto di Parma je určite šunka z Parmy)
- **5. Zmluvy majú byť spravodlivé pre spotrebiteľov** (Podpísali ste zmluvu a neprečítali ste všetky malé písmená v nej? Čo ak tie malé písmená hovoria, že záloha, ktorú ste práve zaplatili je nenávratná – dokonca aj keď firma zlyhá v doručení zásielky z jej strany. Čo ak hovorí, že nemôžete zrušiť zmluvu pokiaľ nezaplatíte spoločnosti vydieračské množstvo €? Európske právo chráni pred neférovými zmluvnými podmienkami (**malé písmená, tvrdenie že nemôžeš zrušiť zmluvu sú zakázané**). Nezáleží akú zmluvu podpíšete, nezáleží v ktorej krajine Európskej Únie ste ju podpísali, právo Európskej únie vás chráni pred takýmito druhmi zneužitia).

- **6. Spotrebiteľia môžu zmeniť svoje rozhodnutie** Čo ak sa predajca nečakane objaví vo vašom dome a snaží sa vás presvedčiť podpísať zmluvu, aby ste mali nainštalované “dvojito glazúrované” okná, alebo nové drahé koberce? Právo Európskej únie vás ochraňuje pred týmto druhom podomového predaja. Všeobecným pravidlom je, že **môžete zrušiť takúto zmluvu do 7 dní**. Je tu, ale napriek tomu **pár výnimiek**: napr. **poistné zmluvy a nákupy nepresahujúce sumu 60 EUR**. Právo Európskej únie vás tiež ochraňuje ako spotrebiteľa, keď nakupujete prostredníctvom pošty, internetu, alebo teleshoppingových firiem a od iných “predajcov na diaľku”. **Podvody** ako “**zotrvačné predávanie**” – posielajúce vám tovary, ktoré ste neobjednali a potom vyžadujúce platbu – sú zakázané zákonmi Európskej únie. Ak si kúpite výrobok alebo službu z internetovej stránky, poštovej služby alebo teleshoppingovej spoločnosti môžete zrušiť kontrakt, **bez uvedenia dôvodov do 7 dní**. Pre niektoré finančné služby máte až **14** pracovných dní na zrušenie zmluvy.
- **7. Jednoduchšie porovnávanie cien** Ako porovnávate cenu dvoch rozličných značiek potravín, keď jedny sú v 375 gramovom balení a druhé v 500 gramovom balení? Zákony EÚ vyžadujú od obchodníkov, aby uvádzali jednotkovú cenu tovarov – **koľko stojí 1 kilogram alebo 1 liter** – aby vám pomohli správne a jednoduchšie sa rozhodnúť, čo je výhodnejšie. Právo EÚ taktiež vyžaduje od finančných inštitúcií, aby vám podali informácie napr. **úverové spoločnosti a spoločnosti kreditných kariet vám musia povedať RPMN - ročnú percentuálnu mieru nákladov**, ktorú budete musieť zaplatiť – nie len aké sú mesačné poplatky.

- **8. Spotrebiteľ nesmie byť klamaný**

- napr. Dostanete list od zásielkovej

spoločnosti v ktorom vám blahoželajú k výhre prvej ceny v lotérii, ktorú oni zorganizovali. Najavo však vyjde, že to nie je nič viac len podfuk, aby ste si od nich objednali tovar alebo pretelefonovali veľa peňazí. **V skutočnosti ste nevyhrali nič. Reklama, ktoré zavádza alebo klame spotrebiteľov je zakázaná právom Európskej Únie.** Navyiac, ak hovoríte s obchodníkom z teleshoppingu, zásielkovej spoločnosti právo Európskej únie požaduje, aby vám podali úplné informácie o tom, kto sú, čo predávajú, koľko to stojí (zahŕňajúc dane a doručovacie poplatky) a ako dlho bude trvať dodanie. Úverové a kreditné spoločnosti vám musia, podľa zákonov Európskej Únie, dať úplné informácie aké vysoké úroky budete platiť, ako dlho bude zmluva platiť a ako ju môžete zrušiť.

9. Ochrana počas dovolenky

- napr. Čo ak idete na dovolenku a zájazdový operátor **skrachuje**? Čo ak dovolenková **brožúra sľubovala luxusný** hotel a to čo dostanete je turistická ubytovňa? V oboch prípadoch vám zákony Európskej únie ponúkajú ochranu. Ak by aj zájazdový operátor skrachoval, musí **zabezpečiť, aby ste sa dostali domov**. Musia ti tiež ponúknuť **náhradu**, ak vaša dovolenka nezodpovedá tomu, čo sľubovali v brožúrke. Ak zájazdový operátor skúša zvýšiť cenu dovolenky, alebo zmeniť dovolenkové sídlo, bez vášho súhlasu, zákony Európskej Únie vám umožňujú zrušiť vašu objednávku. A ak sa ocitnete na letisku a zistíte, že sa **nemôžete dostať na svoj let**, pretože letecký alebo zájazdový operátor ho preobjednal, Európska únia vám dáva **právo na kompenzáciu**.

- Kým ste na dovolenke – alebo keď ste späť doma - právo EÚ ťa chráni pred bezohľadnými predajcami **timeshare - vlastníckych programov**.
- **Timeshare** vám ponúkajú **právo používať apartmán alebo vilu v prázdninovom sídle** na určenú dobu každý rok, **ak si zakúpite podiel vlastníckych práv**. V minulosti sa timeshare predajcovia v niektorých dovolenkových letoviskách zameriavali na turistov z iných krajín a tlačili ich k podpisovaniu drahých zmlúv, ktorým dobre nerozumeli. Právo EÚ vás proti tomu chráni. Ste oprávnený **mať kópiu timeshare brožúry a preklad zmluvy vo vašom vlastnom jazyku**. Ak podpíšete zmluvu, máte **10 dňové “ochladzovacie obdobie”** počas ktorého ju môžete zrušiť **bez udania dôvodov**.
- Keď váš veterinár vydal pre vášho psa alebo iné zviera **“pas pre domácich miláčikov”**, môže s vami cestovať do ktorejkoľvek krajiny EÚ.

- **10. Efektívna náhrada pri cezhraničných sporoch** - EÚ sponzoruje množstvo sietí, ktoré môžu poskytnúť spotrebiteľom rady a podporu pri podávaní sťažností proti obchodníkom v iných krajinách EÚ.
V každej z 25-tich členských štátoch Európskej únie môžu občania dostať radu v národnom jazyku tej krajiny, zavolaním informačnej služby “Europe Direct“ zadarmo* na číslo : 00 800 6 7 8 9 10 11
- Prosím všimnite si, niektorí mobilní operátori nepovoľujú prístup k telefónnym číslam zadarmo. Európska komisia má úrady v hlavných mestách všetkých 25-tich členských štátov EÚ, práve tak ako v niektorých hlavných regionálnych mestách. Tieto kancelárie vám môžu dať radu a dokumentáciu v jazyku krajiny v ktorej sa nachádzate. Môžete nájsť ich adresu on-line na :
http://europa.eu.int/comm/represent_en.htm
Komisia vytvorila sieť Európskych spotrebiteľských centier, ktoré vás môžu poučiť o vašich právach, pri cezhraničných nákupoch. Kontakt na existujúce centrá pozri: **<http://europa.eu.int//comm/consumers/map.htm>**

4. Otázky a úlohy

1. Čo viete o korupcii a ako budete postupovať pri jej oznámení?
2. Čo znamená pojem Timeshare?
3. Čo viete o službe Europe Direct?

Ďakujem za pozornosť